

Recenzja publikacji: Iwona Podrygała, *Erneuerbare Energien im polnischen Stromsektor*, Hannover: ibidem 2008, ISBN 978-3-89821-837-5

Zrecenzował(a): Katarzyna Goebel

Redakcja naukowa: M.A. Andrzej Ceglarsz

Data publikacji: 22.03.2016

DOI: 10.11584/opus4-1097

Dla opartego na węglu, polskiego systemu elektroenergetycznego, aspiracje polityczne Unii Europejskiej związane z rozwojem odnawialnych źródeł energii (OZE) stanowią ogromne wyzwanie. Pomimo stosunkowo długiej historii istnienia rozwiązań prawnych regulujących OZE w polskim systemie energoelektrycznym, obecne prawo nie zachęca do inwestowania w rozproszone źródła energii. Ponadto implementacja prawa unijnego w tym zakresie charakteryzuje się znacznymi opóźnieniami, selektywnym wdrażaniem konkretnych rozwiązań i brakiem skoordynowanego działania pomiędzy poszczególnymi ministerstwami.

Autorka publikacji przedstawia instrumenty wsparcia dla produkcji energii elektrycznej z OZE w Polsce w latach 2000-2006 oraz analizuje proces kształtowania się polityki dotyczącej tych instrumentów. Stawia ona tezę, iż wsparcie dla tzw. „zielonej energii” było podyktowane przez politykę międzynarodową, natomiast kształt instrumentów wsparcia zależał od interesów krajowych aktorów politycznych.

Na wstępie opracowania przedstawiona została ówczesna sytuacja sektora energii elektrycznej w Polsce. Omówiona została jego struktura w kontekście trwających od początku lat 90. przekształceń własnościowych. Autorka starannie zestawiała dane dotyczące produkcji i konsumpcji energii elektrycznej według nośników energii, rozwoju i udziału OZE w bilansie energetycznym kraju, opisując sytuację poszczególnych nośników energii. Pod względem ilości zebranych informacji, opracowanie to wyróżnia się na tle literatury z tego okresu, nawet tej polskojęzycznej.

W kolejnej części książki dokonana została dogłębna analiza i ocena istniejących w tamtym okresie instrumentów wsparcia dla OZE. Główny nacisk został położony na dokładne wytłumaczenie funkcjonowania wprowadzonego w 2005 r. systemu zielonych certyfikatów [1] i jego uregulowań prawnych (z uwzględnieniem Prawa Energetycznego z roku 1997, jego nowelizacji i rozporządzeń Ministerstwa Gospodarki z lat 2000-2006). Autorka dokonała oceny tychże regulacji biorąc pod uwagę m.in. ich rolę w rozwoju poszczególnych technologii, atrakcyjność dla inwestorów i sposób implementacji.

Na szczególną uwagę zasługuje ostatnia część publikacji, w której autorka analizuje proces formułowania ram prawnych dla rozwoju OZE w Polsce z perspektywy zaangażowanych w ten proces aktorów. W tym celu w sposób systematyczny przedstawiła państwowe i niepaństwowe podmioty istotne z punktu widzenia tworzenia regulacji prawnych dotyczących OZE oraz interakcje pomiędzy nimi. Opisała krok po kroku trwające od 2003 r. nieudane próby wprowadzenia ustawy poświęconej OZE, a także przeanalizowała zawartość pierwszych projektów ustawy. Na podstawie przeprowadzonej analizy, autorka dochodzi do wniosku, iż to nie grupy interesów blokowały wówczas rozwój instrumentów wsparcia dla OZE, a jednostki zaangażowane w proces decyzyjny. Krytykuje ona ministerstwa, zwłaszcza Ministerstwo Gospodarki, za nieprzyznanie należytego priorytetu tej kwestii oraz zbyt dużą biurokracją. Po stronie pozostałych podmiotów, autorka zauważa natomiast dominację przedstawicieli energetyki konwencjonalnej (należących po części do skarbu państwa), brak współpracy pomiędzy przedstawicielami sektora OZE oraz brak aktywności na scenie politycznej organizacji pozarządowych, stowarzyszeń itp. zajmujących się kwestiami ekologicznymi.

Publikacja Iwony Podrygały jest jedną z niewielu pozycji traktujących o polskim systemie elektroenergetycznym w języku obcym. Dominującą pozycję w obcojęzycznej literaturze fachowej na ten temat zajmują opracowania skupiające się na Europie Zachodniej. Jest ona zatem ważnym źródłem rzetelnych informacji dotyczącym polskiego sektora elektroenergetycznego. Część informacji zawartych w publikacji pochodzi z wywiadów przeprowadzonych przez autorkę z przedstawicielami pierwszoplanowych instytucji i

przedsiębiorstw, dzięki czemu nabiera ona bardziej praktycznego wymiaru. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, iż przedmowę napisał jeden z największych autorytetów w dziedzinie OZE w Polsce, Grzegorz Wiśniewski (prezes Instytutu Energetyki Odnawialnej), osobiście zaangażowany w proces tworzenia polityki i prawa dotyczących zielonej energii. Omawiane opracowanie wnosi jednocześnie świeże spojrzenie na problemy związane z rozwojem OZE w Polsce z perspektywy międzynarodowej, zwłaszcza w odniesieniu do ram prawnych. Zobowiązania prawne Polski względem UE zostały co prawda zrealizowane, jednak cele i założenia polskiego rządu odbiegają od tych, które przyświecały tworzeniu prawa unijnego, co autorka stara się wytłumaczyć zagranicznemu czytelnikowi.

Ze względu na dynamikę sektora elektroenergetycznego, gwałtowny rozwój „zielonych technologii”, zmianę struktury własnościowej rynku energetycznego w Polsce i zróżnicowanie systemów wsparcia OZE we wszystkich krajach członkowskich UE czy znaczący wzrost liczby podmiotów w sektorze OZE, duża część omawianej publikacji straciła na aktualności. Należy ją zatem czytać z uwzględnieniem perspektywy czasowej. Została ona opublikowana na krótko przed przyjęciem przez UE pakietu energetyczno-klimatycznego określającym strategiczne cele, które mają zostać osiągnięte do 2020 r.[2]. W związku z tym mogła być wtedy szczególnie interesująca dla potencjalnych czytelników, gdyż media i rząd gorąco komentowały decyzje podjęte w Brukseli. Obecnie stanowi idealne uzupełnienie badań i powinna znaleźć się na liście lektur obowiązkowych dla polityków, naukowców, studentów i potencjalnych inwestorów zajmujących się rynkiem odnawialnych źródeł energii w Polsce.

[1] Zielone certyfikaty są świadectwami pochodzenia przyznawanymi przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (URE) potwierdzającymi wytworzenie energii elektrycznej przy użyciu OZE.

[2] Cele te znane są jako pakiet „3x20” lub „20-20-20” i zawierają zobowiązania do: redukcji emisji gazów cieplarnianych o 20% (w stosunku do poziomu z 1990 r.), zwiększenie do 20% udziału OZE w całkowitym zużyciu energii oraz zwiększenie efektywności energetycznej o 20%.

Recenzja została pierwotnie opublikowana na www.pol-int.org.